

Костенко А.М.

Сумський державний університет

**Оцінка держслужбовцями актуальності
питань забезпечення гендерної рівності (на прикладі
Сумської області)**

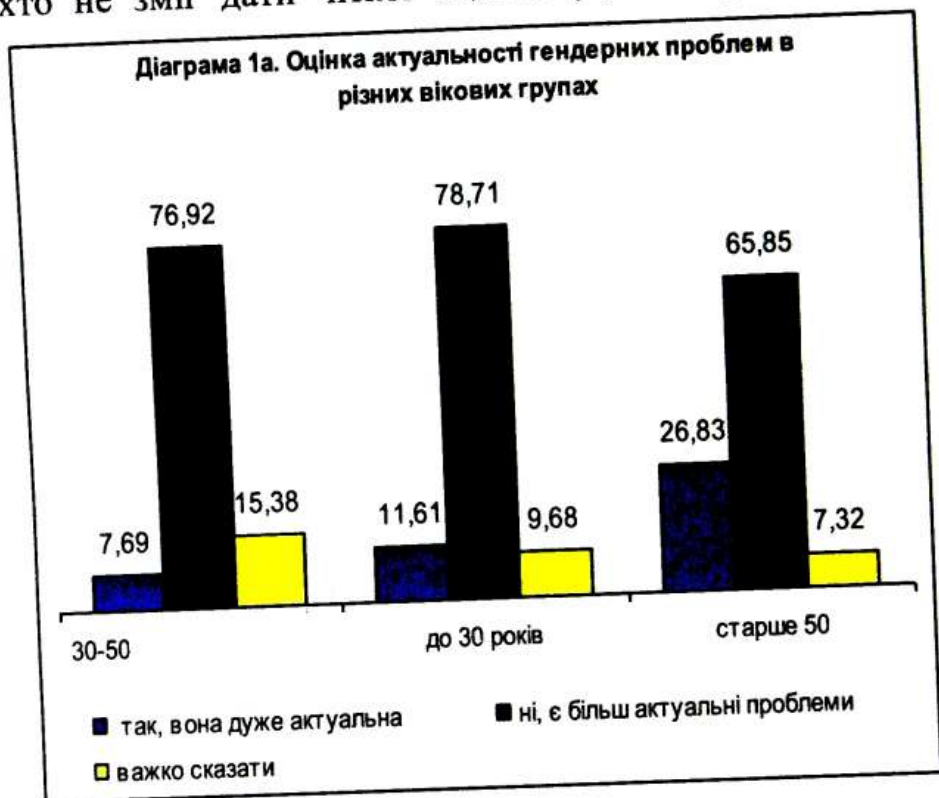
В ході опитування респондентам було запропоновано відповісти на питання „Чи вважаєте Ви актуальною для Сумської області проблему гендерної нерівності?” Отримані результати показують, що лише трохи більше 13% опитаних вважають цю проблему актуальною. А 76% державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування такої актуальності не визнають, зазначаючи, що в області існують і більш актуальні проблеми. При цьому наведена Діаграма 1 показує також 10,48% тих, хто взагалі не зміг оцінити ситуацію, зазначивши варіант «Важко відповісти».

Досить цікавими є результати більш детального аналізу ситуації в окремих групах опитаних, зокрема чоловіків та жінок.

Так, і чоловіки і жінки демонструють певну однаковість у визначенні інших проблем як більш

актуальних (відповідно 78,33% та 75,53%). В той же час жінки суттєво переважають серед тих, хто вважає цю проблему надзвичайно актуальною (15% проти 8,33% чоловіків). Жінок також виявлено менше і серед тих, хто не зміг дати чіткої оцінки (9,57% проти 13,33%

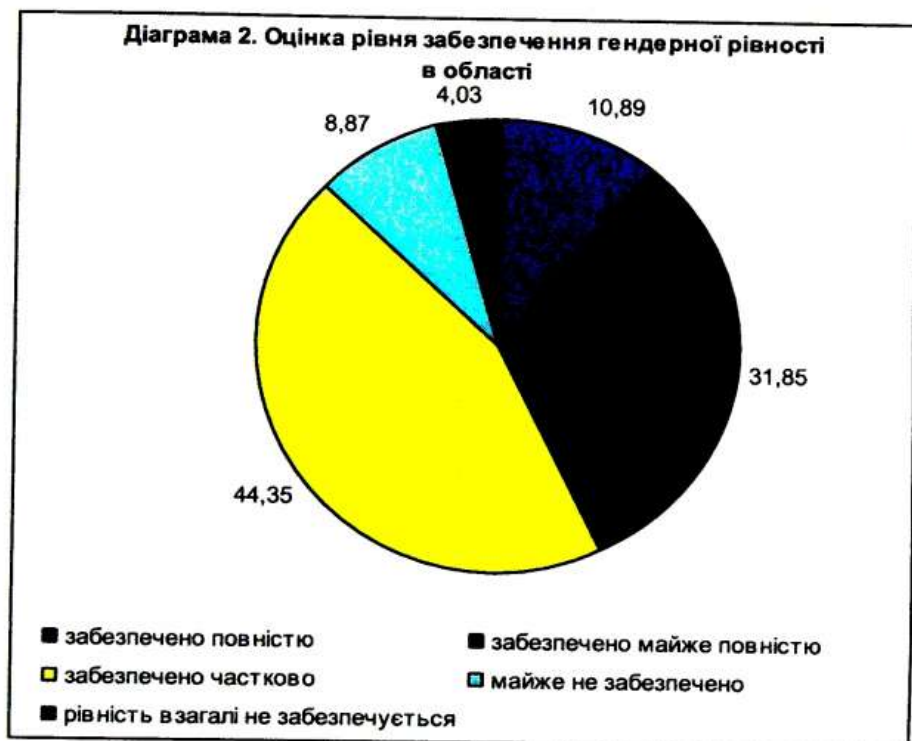

чоловіків).

Суттєвих розбіжностей в оцінці ситуації представниками органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування дослідження не виявило, а от у різних вікових групах опитаних можна простежити певні особливості оцінок (див. Діаграму 1а). Спостерігається чітка тенденція збільшення відсотку тих, хто вважає проблему гендерної нерівності актуальною, від молодших респондентів до старших, а також зменшення відсотку тих, хто не зміг дати оцінку. Це може опосередковано свідчити і про вплив досвіду

роботи, і дещо більшу поінформованість старших працівників.

В той же час в оцінках реального стану забезпечення в Сумській області гендерної рівності одностайності не виявлено. Лише 10,89% опитаних зазначили, що гендерна рівність повністю забезпечена в усіх сферах життя області.

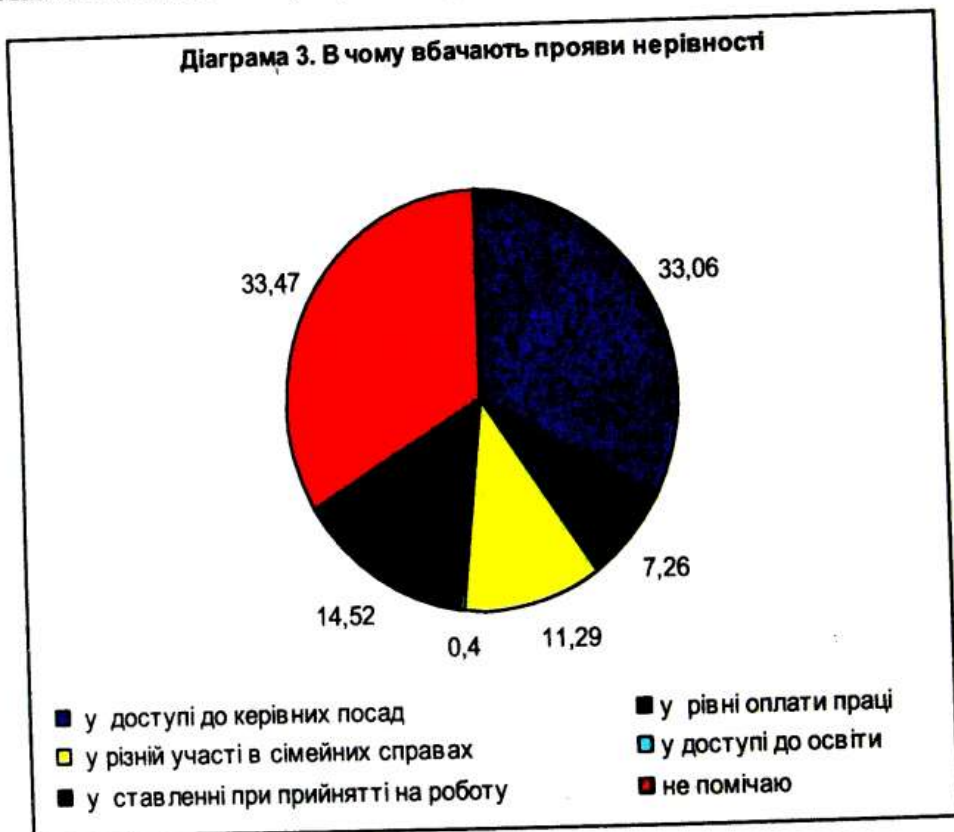
Ще 31,85% опитаних обрали близьку, проте більш помірковану позицію «забезпечено майже повністю» (див. Діаграму 2). Таким чином, можна говорити про певну непослідовність респондентів у своїх оцінках, оскільки актуальною цю проблему вони не вважають, проте її існування визнають.

Часткове забезпечення гендерної рівності в області визнали 44,35% опитаних – і це найвищий показник. А от різко негативну оцінку ситуації дали біля 13% опитаних. З них 8,87% зазначили, що гендерна

рівність майже не забезпечується, а 4,04% - що така рівність не забезпечується взагалі.

Точки зору чоловіків та жінок по цьому питанню розходяться. При цьому серед тих, хто дає ситуації негативну оцінку, зазначаючи, що гендерна рівність майже не забезпечується, виявлено вдвоє більше жінок (10,11% проти 5% чоловіків), а серед тих, хто вважає, що така рівність не забезпечується взагалі, вдвічі переважають чоловіки (6.67% та 3,19% відповідно). Чоловіки також суттєво переважають у групі тих, хто вважає, що гендерну рівність в області «забезпечено майже повністю» (46,67% проти 27,13% жінок).

Діаграма 3. В чому вбачають прояви нерівності

Позиції представників органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування розходяться перш за все у питанні більшого чи меншого забезпечення рівності. Так, представники органів виконавчої влади

переважають серед тих, хто вважає, що гендерна рівність в області забезпечується частково (51,32% проти 33,33% серед представників ОМС), а представники ОМС частіше схильються до визнання майже повного забезпечення в області гендерної рівності (41,67% проти 25,66% представників ОБВ).

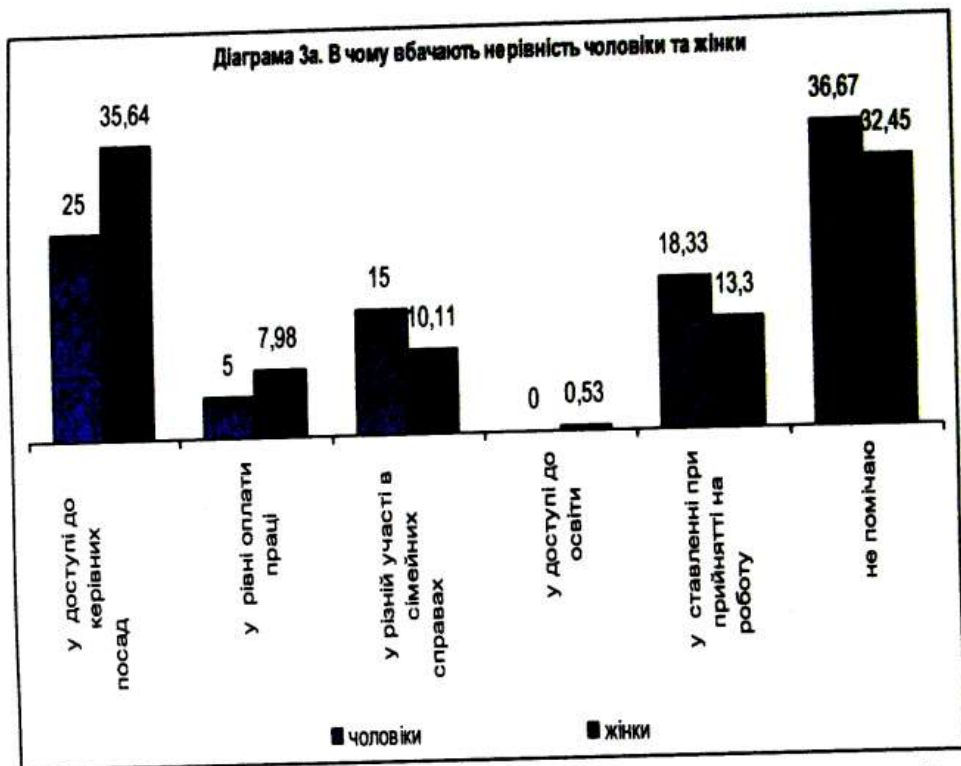
Що ж стосується конкретних проявів гендерної нерівності, то позиції опитаних визначились досить чітко, визначивши, таким чином, досить проблемні сфери. Зазначимо, що 33,47% опитаних чітко вказують, що не помічають жодних проявів гендерної нерівності. А от решта опитаних такі прояви визнають.

При цьому кожен третій опитаний вбачає нерівність у доступі до керівних посад (33,06%), а 14,52% - у ставленні при прийнятті на роботу. 11,29% опитаних вважають, що гендерна нерівність проявляється насамперед у різній участі чоловіків та жінок у сімейних справах, а 7,26% бачать її прояви у різних рівнях оплати праці. Єдина сфера, де нерівність не проявляється – це доступ до освіти (див. Діаграму 3).

Більш детальний аналіз отриманих результатів показує суттєві розходження в оцінках ситуації чоловіками та жінками. Так, жінки значно частіше визнають прояви нерівності у доступі до керівних посад та у різному рівні заробітної плати. А чоловіки, як бачимо з Діаграми 3а, вбачають прояви гендерної нерівності у різній участі чоловіків та жінок у домашніх справах (тобто чинниках, що не пов'язані з професійною діяльністю) та у ставленні при прийнятті на роботу.

Зазначимо, що чоловіки переважають і серед тих респондентів, хто взагалі не помічає жодних проявів гендерної нерівності.

Діаграма 3а. В чому вбачають нерівність чоловіки та жінки

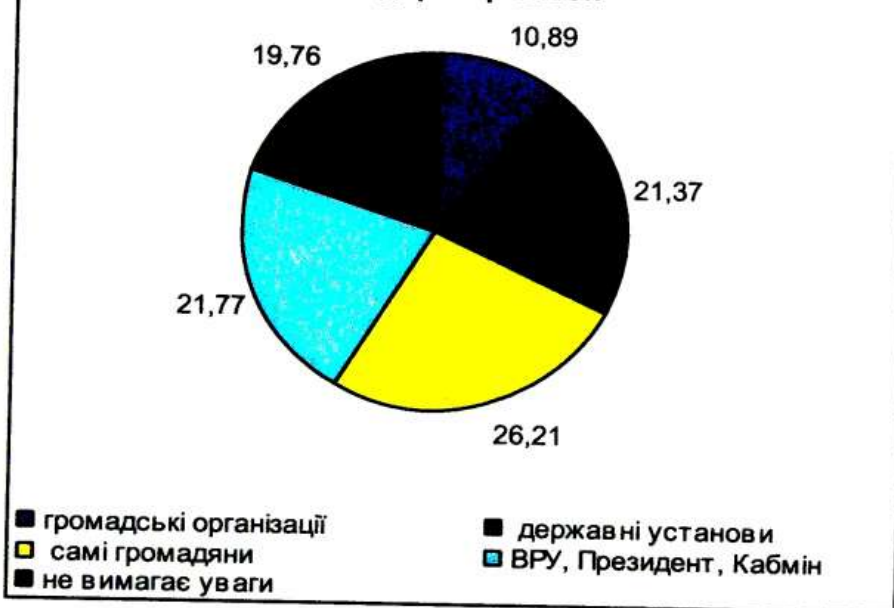

Якщо ж порівняти оцінки ситуації представниками ОВВ та ОМС, можемо зазначити суттєве переважання представників ОМС серед тієї категорії опитаних, хто не помічає нерівності (42,71% проти 27,63% представників органів виконавчої влади). Представники ОМС також частіше вбачають прояви гендерної нерівності у рівні оплати праці (11,46% проти 4,61% серед представників ОВВ). А от у ОВВ (див. Діаграму 3а) частіше нарікають на прояви нерівності у доступі до керівних посад (38,16% проти 25%) та на різну участь у сімейних справах (13,16% та 8,33% в ОМС).

У питанні стосовно того, хто більше мав би опікуватись проблемами дотримання гендерної рівності спостерігається певна невизначеність і строкатість (див. Діаграму 4). Найбільший відсоток опитаних схильні віднести цю відповідальність на самих громадян (26,21%). Практично однакова кількість опитаних

вважає дотримання гендерної рівності прерогативою центральних органів влади (ВРУ, Президент, Кабмін) та державних установ (21,77% та 21,37% відповідно). Лише 10,89% опитаних вважають, що питаннями дотримання гендерної рівності мали б насамперед займатись громадські організації, в той час як 19,76% (а це кожен п'ятий з опитаних) зазначили, що взагалі не потрібно концентрувати на цьому увагу.

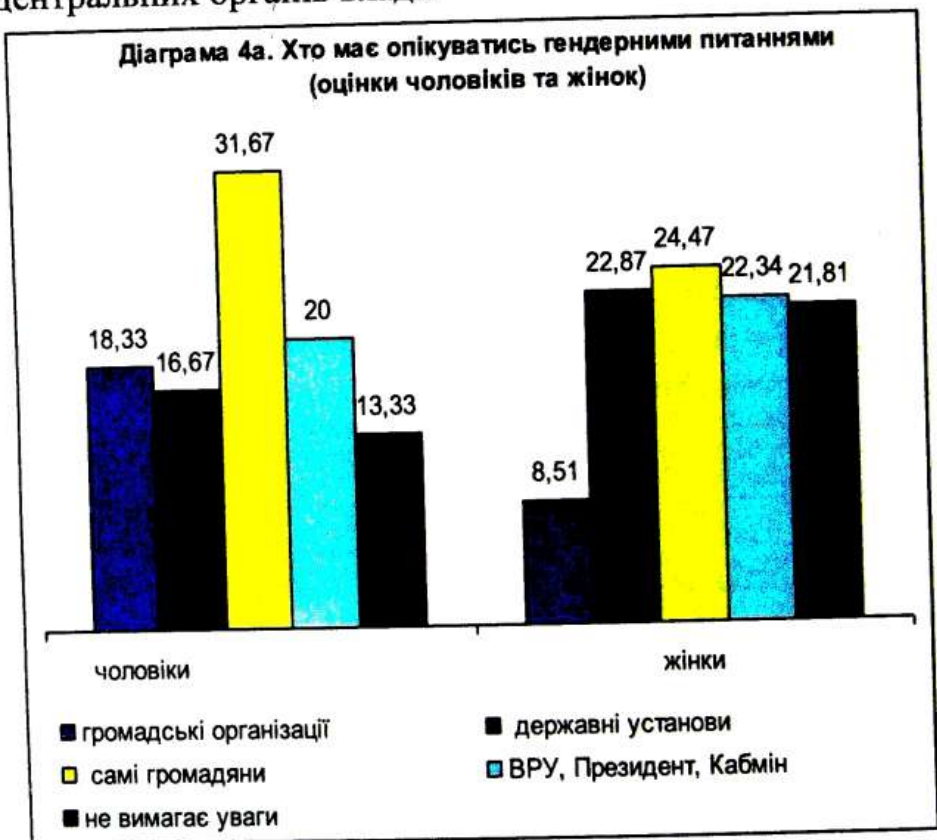
Діаграма 4. Хто має опікуватись проблемами гендерної рівності

Певні тенденції у перенесенні «на сусідів» відповідальності за вирішення проблем забезпечення гендерної рівності можна простежити, проаналізувавши результати в групах опитаних, які представляли ОБВ та ОМС. Так, представники органів державної влади частіше вказують, що проблемами дотримання гендерної рівності мають більше опікуватись центральні органи влади (ВРУ, Президент, Кабмін) - 23% проти 19,79% в ОМС, а також громадські організації (12,5% проти 8,33% представників ОМС). А от самі опитані

представники ОМС частіше вказують на те, що проблеми гендерної рівності – це предмет турботи самих громадян (29,34% проти 24,34%). По решті позицій суттєвих розбіжностей не спостерігається.

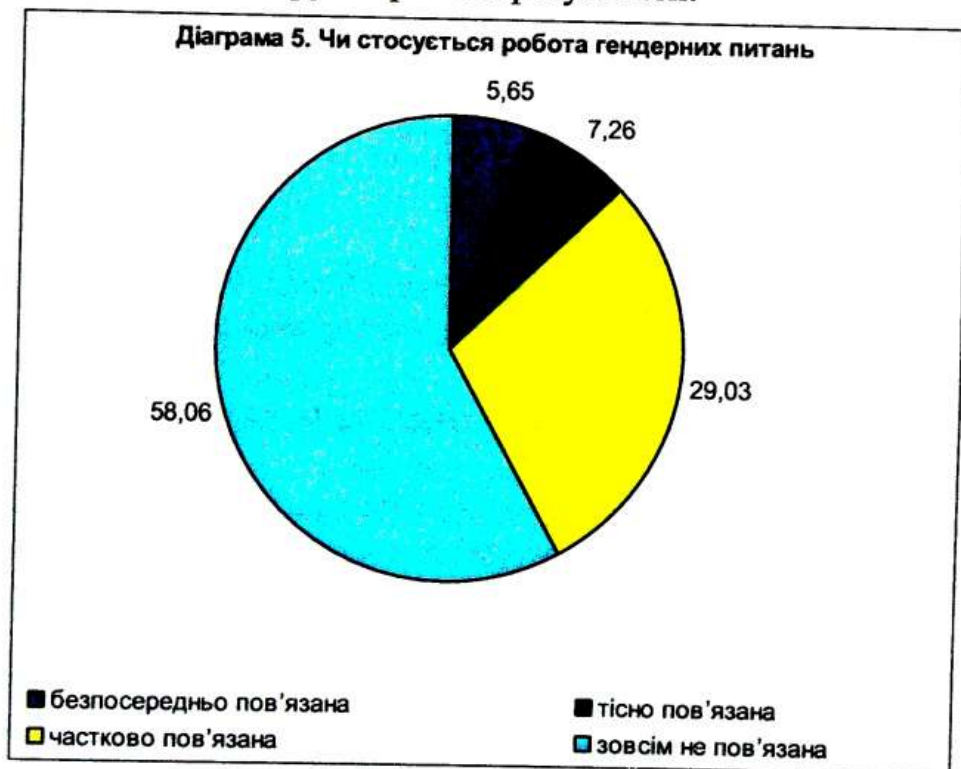
В той же час серед опитаних чоловіків та жінок погляди на деякі позиції різняться досить суттєво. Так, чоловіки набагато частіше (див. Діаграму 4а) схильні покладати вирішення питань гендерної рівності на громадські організації (18,33% проти 8,51% жінок) та на самих громадян (31,67% проти 24,47% жінок), практично намагаючись вивести це питання із компетенції та відповідальності державних установ та центральних органів влади.

Натомість, жіноча половина респондентів частіше схиляється до визнання відповідальності державних установ та центральних органів влади за реалізацію питань гендерної рівності. Варті уваги і суттєво більший відсоток жінок (21,81%), які вважають, що взагалі не потрібно концентрувати на увагу на цих питаннях. Серед працівників ОБВ та ОМС розходжень у відповідях практично не виявлено.

В ході дослідження працівникам ОБВ та ОМС було також запропоновано визначити, наскільки їх безпосередня робота стосується забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків. Наведена Діаграма 5 ілюструє отримані результати.

Як бачимо, переважна більшість опитаних (58%) стверджують, що їх безпосередня робота взагалі не стосується забезпечення гендерної рівності. І така позиція не може не турбувати з точки зору спільних

державних завдань. Лише 5,65% опитаних вказали, що їх діяльність безпосередньо пов'язана з забезпеченням рівних прав та можливостей жінок та чоловіків, а 7,26% - що вона пов'язана тісно. Про свою часткову причетність до вирішення завдань забезпечення гендерної рівності повідомили 29% опитаних працівників.

Таке співвідношення відсотків дозволяє допустити, що респонденти оцінювали власну причетність до вирішення цих завдань виходячи не зі свого статусу державних службовців, а, значить, так чи інакше відповідальних за реалізацію державних завдань та програм, у тому числі і Програми забезпечення гендерної рівності, а скоріше з точки зору власних посадових обов'язків і їх формалізованого закріплення.

При цьому суттєвих розбіжностей у визначенні власної причетності до вирішення гендерних проблем представниками ОМС та ОБВ дослідження не виявило.

Павленко В.П., Павленко Г.В.
Сумський державний університет

Рівень поінформованості держслужбовців з гендерних питань

Окремий розділ проведеного дослідження стосується оцінки державними службовцями власної поінформованості з гендерних питань. Діаграма 1 дозволяє зробити висновок про досить оптимістичну оцінку представниками органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування рівня власної поінформованості. Так, 29,84% опитаних зазначили, що вони добре поінформовані, ще 54,44% визнали часткову поінформованість. Повну необізнаність з гендерною проблематикою визнали лише 2,42%, а 13,31%